

Kurs świadomościowy z zakresu pracy z osobami z niepełnosprawnościami dla kadry Collegium Witelona

Moduł 9

Ewakuacja z uwzględnieniem osób ze szczególnymi potrzebami. Sytuacje zagrożenia

COLLEGIUM
WITELONA
Uczelnia Państwowa

Spis treści Modułu

Moduł 9.1 Co to jest ewakuacja

Moduł 9.2 Przepisy prawa dotyczące ewakuacji

Moduł 9.3 Przepisy prawa dotyczące bezpiecznego przygotowania obiektu do ewakuacji

Moduł 9.4 Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami

Moduł 9.5 Alarmowanie o sytuacjach zagrożenia.

Moduł 9.6 Oznaczenia dróg ewakuacyjnych

Moduł 9.7 Sprzęt do ewakuacji

Moduł 9.8 Dobre praktyki z zakresu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami

Moduł 9.9 Metody ewakuacji osób z niepełnosprawnościami i poszkodowanych bez używania sprzętu do ewakuacji.

Co to jest ewakuacja

Ewakuacja to zorganizowane przemieszczanie osób z budynku lub miejsca, w którym pojawiło się zagrożenie, do obszaru bezpiecznego. Osoby z niepełnosprawnościami wymagają dodatkowego wsparcia oraz pomocy w ewakuacji w przypadku zagrożenia (np.: pożaru budynku, w którym przebywają). Każda niepełnosprawność generuje jednak inne utrudnienia.

Przepisy prawa dotyczące ewakuacji

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 961.)

Art. 4. 1. Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, zapewniając ich ochronę przeciwpożarową, jest obowiązany:

(...)

4) zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji;

Art. 25. 1. Kierujący działaniem ratowniczym może:

1) zarządzić ewakuację ludzi i mienia;

(...)

2. Kierujący działaniem ratowniczym ma prawo żądać niezbędnej pomocy od instytucji, organizacji, przedsiębiorców i osób fizycznych.

Przepisy prawa dotyczące ewakuacji (c.d.)

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696)

Art. 6 pkt 1 (...)

e) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób

Przepisy prawa dotyczące bezpiecznego przygotowania obiektu do ewakuacji

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719)

Przepisy prawa dotyczące bezpiecznego przygotowania obiektu do ewakuacji (c.d.)

Rozdział 4 Ewakuacja

§ 15. 1. Z każdego miejsca w obiekcie, przeznaczonego do przebywania ludzi, zapewnia się odpowiednie warunki ewakuacji, umożliwiające szybkie i bezpieczne opuszczanie strefy zagrożonej lub objętej pożarem, dostosowane do liczby i stanu sprawności osób przebywających w obiekcie oraz jego funkcji, konstrukcji i wymiarów, a także zastosowanie technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego, polegających na:

- 1) zapewnieniu dostatecznej liczby, wysokości i szerokości wyjść ewakuacyjnych;
- 2) zachowaniu dopuszczalnej długości, wysokości i szerokości przejść oraz dojazdów ewakuacyjnych;
- 3) zapewnieniu bezpiecznej pożarowo obudowy i wydzieleni dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń;
- 4) zabezpieczeniu przed zadymieniem wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych dróg ewakuacyjnych, w tym: na stosowaniu urządzeń zapobiegających zadymieniu lub urządzeń i innych rozwiązań techniczno-budowlanych zapewniających usuwanie dymu;
- 5) zapewnieniu oświetlenia awaryjnego (ewakuacyjnego i zapasowego) w pomieszczeniach i na drogach ewakuacyjnych wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych;
- 6) zapewnieniu możliwości rozgłaszania sygnałów ostrzegawczych i komunikatów głosowych przez dźwiękowy system ostrzegawczy w budynkach, dla których jest on wymagany.

Przepisy prawa dotyczące bezpiecznego przygotowania obiektu do ewakuacji (c.d.)

Rozdział 4 Ewakuacja (c.d.)

2. Odpowiednie warunki ewakuacji określają przepisy techniczno-budowlane.

(...)

§ 17. 1. Właściciel lub zarządca obiektu przeznaczonego dla ponad 50 osób będących jego stałymi użytkownikami, niezakwalifikowanego do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV, powinien co najmniej raz na 2 lata przeprowadzać praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji z całego obiektu.

2. W przypadku obiektów, w których cyklicznie zmienia się jednocześnie grupa powyżej 50 użytkowników, w szczególności: szkół, przedszkoli, internatów, domów studenckich, praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji należy dokonać — co najmniej raz na rok, jednak w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia rozpoczęcia korzystania z obiektu przez nowych użytkowników.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnością wzroku

Utrudnienia ewakuacji:

- nie widzą zagrożenia, ognia, dymu czy migających napisów ostrzegawczych,
- bez wsparcia drugiej osoby nie są w stanie poruszać się po nowym terenie (lub terenie znanym, ale zmienionym w wyniku np. pożaru),
- nie są w stanie zauważyć zagrożeń niesłyszalnych, np. spadających elementów budynku a w konsekwencji nie mogą na nie zareagować,
- zmiany, które zachodzą w otoczeniu mogą wywołać panikę, strach i dezorientację,
- brak możliwości poruszania się za pomocą dotyku czy echolokacji,
- chęć ewakuacji drogą znaną, bez względu na znajdujące się na niej zagrożenie.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością wzroku (c.d.)

Ułatwienia w ewakuacji:

- posiadają nawyk poruszania się z przewodnikiem,
- brak lęku przed ciemnością (osoby niewidome),
- ufność wobec osób widzących i dokładne wykonywanie ich poleceń,
- możliwy kontakt głosowy,
- brak chęci samodzielnego oddalenia się z miejsca zbiórki (szczególnie ważne już po samej ewakuacji).

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością wzroku (c.d.)

Rady:

- nawiązując kontakt z osobą niewidomą (np. poprzez dotknięcie jej ramienia) należy się przedstawić, opisać krótko sytuację, powiedzieć, co będziecie robione i gdzie się należy udać,
- przy wyprowadzaniu z miejsca zagrożenia należy zaproponować swoje ramię lub łokieć (nie powinno się ciągnąć osoby za rękę, ani jej pchać przed sobą),
- idąc, osoba druga powinna opisywać przeszkody i wydawać krótkie i konkretne polecenia np.: schody w dół, schody w górę, schyl głowę, uważaj - duża kałuża – zrób duży krok,
- w miejscu zbiórki należy wyjaśnić, gdzie się osoba niewidoma znajduje oraz poinformować ją o tym, że nie może oddalać się od tego miejsca. Towarzysz osoby niewidomej, po dotarciu na miejsce zbiórki, powinien wskazać inną osobę, która zajmie się osobą niewidomą (nie można pozostawiać jej samej sobie).

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością słuchu

Utrudnienia ewakuacji:

- nie słyszą wołania, sygnałów dźwiękowych, alarmów, itp.,
- osoby ewakuujące zazwyczaj nie znają języka migowego,
- niemożliwy kontakt w ciemności lub zadymieniu (dla osób czytających z ruchu warg i posługujących się językiem migowym), utrudniony kontakt w dużym pośpiechu.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością słuchu (c.d.)

Ułatwienia ewakuacji:

- możliwość samodzielnego przemieszczania się i wykonywania zademonstrowanych czynności,
- większość osób niesłyszących zna język polski i może czytać polecenia napisane na kartce,
- posiadają nawyk przekazywania informacji pozostałym osobom z grupy.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością słuchu (c.d.)

Rady:

- przed rozpoczęciem rozmowy a osobą niesłyszącą należy się upewnić, że na nas patrzy (np. można lekko dotknąć jej ramienia),
- mówiąc do osoby słabosłyszącej należy na nią patrzeć,
- jeżeli osoba niesłysząca nie rozumie, nie należy powtarzać tego samego komunikatu a powiedzieć samo, ale innymi słowami.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby w kryzysach psychicznych i z zaburzeniami poznawczymi

Utrudnienia ewakuacji:

- strach przed osobami nieznanymi i obcymi,
- kłopoty ze zrozumieniem szybko przekazywanych poleceń, często podniesionym głosem czy tonem rozkazującym,
- zainteresowanie nową sytuacją – ciekawość, która może narazić na niebezpieczeństwo,
- chęć powrotu do miejsca znanego i uważanego za bezpieczne,
- ukrywanie się w sytuacji zagrożenia, a nawet zaniki świadomości, które uniemożliwiają nawiązanie kontaktu.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby w kryzysach psychicznych i z zaburzeniami poznawczymi (c.d.)

Ułatwienia ewakuacji:

- sprawność fizyczna,
- lepsza reakcja na polecenia wydawane przez osoby im znane.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby w kryzysach psychicznych i z zaburzeniami poznawczymi (c.d.)

Rady:

- należy mówić spokojnie, bez podnoszenia głosu,
- polecenia trzeba wydawać w prosty sposób,
- w wielu przypadkach osoby te naśladują czynności pozostałych członków grupy.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością ruchową i manualną

Utrudnienia ewakuacji:

- brak możliwości samodzielnego poruszania się bądź poruszanie jest mocno utrudnione,
- konieczność stosowania innych przedmiotów, które ułatwią transportowanie,
- konieczność wyboru dostosowanych dróg ewakuacji (dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim),
- często osoba z niepełnosprawnością ruchową ma dodatkowe schorzenia, które utrudniają efektywną, pomoc, np.: spastyczność mięśni, nadwaga.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością ruchową i manualną (c.d.)

Ułatwienia:

- pełny i stały kontakt z otoczeniem,
- możliwa komunikacja głosowa i wzrokowa z ratownikiem.

Zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

Osoby z niepełnosprawnością ruchową i manualną (c.d.)

Rady:

- konieczne jest wyznaczenie w każdym budynku osób (zespołu), odpowiedzialnych za ewakuację z jasnym i prostym do wykonania w sytuacji zagrożenia zakresem zadań,
- należy sprawdzić czy budynek wyposażony jest w sprzęty ewakuacyjne niezbędne do ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (np.: mata, wózek, krzesło ewakuacyjne).

Alarmowanie o sytuacjach zagrożenia

Wszystkie informacje, które dotyczą ewakuacji, muszą być przygotowane w sposób, który wyeliminuje możliwość wystąpienia błędów podczas jej przeprowadzania. Należy pamiętać, aby informacja o ewakuacji była przekazywana na kilka sposobów.

Alarmowanie o sytuacjach zagrożenia (c.d.)

1. Dla osób z ograniczeniami sensorycznymi określenie drogi ewakuacji ma duże znaczenie. Podczas pożaru i przy dużym zadymieniu standardowe środki informacji wizualnej, takie jak sygnały świetlne, tablice fotoluminescencyjne są często nieskuteczne.
2. W przypadku osób niewidomych konieczne jest wykorzystanie alternatywnych form informacji np.: dotykowych (w alfabecie Brajla - jednak odczytanie takich oznaczeń wymaga czasu i w momencie zagrożenia jest wręcz niemożliwe) i dźwiękowych.
3. Oznaczenia kierunków ewakuacji w postaci dotykowych piktogramów to niezbędny elementem informacji dla osób głuchoniewidomych.

Alarmowanie o sytuacjach zagrożenia (c.d.)

4. W czasie ewakuacji skuteczne są tzw. kierunkowe sygnały akustyczne, które wskazują miejsce lokalizacji drzwi ewakuacyjnych.
5. W zadymionych pomieszczeniach standardowe oznaczenia ewakuacyjne, umieszczone na ścianach czy pod sufitem są mało widoczne, a w wielu przypadkach niewidoczne. Rozwiązaniem i dobrą praktyką, w takim przypadku, jest umieszczanie odblaskowych ścieżek ewakuacyjnych na podłodze lub na ścianie przy podłodze.

FILM 22_Animacja_Bezpieczeństwo

[Animacja Bezpieczeństwo](#)

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych

a) Znak WYJŚCIE EWAKUACYJNE

Znaki WYJŚCIE EWAKUACYJNE należy stosować do oznakowania drzwi przegradzających ustaloną drogę ewakuacji:

- wyjście z budynku, obiektu budowlanego na zewnątrz,
- wyjście prowadzące do innej strefy pożarowej,
- wyjście z pomieszczeń, w których występują co najmniej dwa wyjścia ewakuacyjne.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

b) Znaki: DRZWI EWAKUACYJNE i KIERUNEK DROGI EWAKUACYJNEJ

Znak DRZWI EWAKUACYJNE (odp. drzwi lewe i prawe) i znaki KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ należy stosować do oznakowania drzwi skrzydłowych, przegradzających ustaloną drogę ewakuacyjną (innych niż drzwi oznakowanych, jako WYJŚCIE EWAKUACYJNE), w tym także drzwi wyjściowych do przedsionka.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

c)Znak KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ

Znak KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ powinien być umieszczony na drodze ewakuacyjnej, chyba, że drzwi są bezpośrednio widoczne.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

d) Znaki: KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ

Znak KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ (odp. w lewo lub prawo) należy stosować do oznakowania miejsc, w których kierunek ewakuacji może budzić wątpliwości.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

e)Znaki: KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ SCHODAMI W DÓŁ i SCHODAMI W GÓRĘ

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

f)Znak PRZESUNĄĆ W CELU OTWARCIA

Znak PRZESUNĄĆ W CELU OTWARCIA powinien być umieszczony na drzwiach przesuwnych wyjścia ewakuacyjnego, jeżeli stosowanie tych drzwi jest dozwolone. Strzałka powinna wskazywać kierunek otwierania drzwi przesuwnych.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

g)Znak PCHAĆ ABY OTWORZYĆ

Znak PCHAĆ ABY OTWORZYĆ powinien być umieszczany na drzwiach wyjścia ewakuacyjnego, które otwierają się pod wpływem pchnięcia.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

a)Znak CIĄGNAĆ ABY OTWORZYĆ

Znak CIĄGNAĆ ABY OTWORZYĆ powinien być umieszczany na drzwiach, które otwierają się poprzez pociągnięcie.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

i)Znak STŁUC ABY UZYSKAĆ DOSTĘP

Znak STŁUC ABY UZYSKAĆ DOSTĘP powinien być stosowany w miejscu, gdzie jest niezbędne stłuczenie szyby w celu uzyskania dostępu do klucza lub systemu otwarcia, lub gdy jest niezbędne rozbicie przegrody w celu uzyskania możliwości wyjścia.

Oznaczenia dróg ewakuacyjnych (c.d.)

j) Znak ZAKAZ UŻYWANIA WINDY DO CELÓW EWAKUACYJNYCH

Znak ZAKAZ UŻYWANIA WINDY DO CELÓW EWAKUACYJNYCH umieszcza się na drzwiach lub obok drzwi wejściowych do windy, której zakaz dotyczy.

FILM 23_Ewakuacja w razie pożaru

[Ewakuacja w razie pożaru](#)

Sprzęt do ewakuacji

Sprzęt ewakuacyjny należy przechowywać w miejscach, które są odpowiednio oznaczone i są usytuowane w pobliżu miejsc przebywania osób wymagających pomocy, np.: w pobliżu toalet dla osób z niepełnosprawnościami, sal konferencyjnych czy wykładowych oraz wyjść ewakuacyjnych.

Sprzęt do ewakuacji (c.d.)

Materace ewakuacyjne

Przeznaczone są dla osób, które nie mogą być ewakuowane za pomocą krzesła / wózka lub w miejscach, gdzie krzesło / wózek może być niewygodny (lub niemożliwy) w użyciu.

Sprzęt do ewakuacji (c.d.)

Krzeseła / Wózki ewakuacyjne

Przeznaczone są one do ewakuacji po schodach w dół lub w górę i wyposażone w ergonomiczne pojedyncze oparcie oraz system pasów ślizgowych w bezpiecznej zamkniętej kasecie i zagłówek wraz z pasem unieruchamiającym.

Krzeseła / wózki ewakuacyjne należą do grupy urządzeń zakwalifikowanych przez Dyrektywę Rady 93/42/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. do kategorii wyrobów medycznych, dlatego muszą spełniać wymagania dyrektywy, dotyczącej wyrobów medycznych 93/42/EWG (2002) i być opatrzone znakiem CE.

Sprzęt do ewakuacji (c.d.)

Krzeseła / Wózki ewakuacyjne (c.d.)

Sprzęt do ewakuacji (c.d.)

Maty ewakuacyjne

Przeznaczone są do ewakuacji osób bezpośrednio z łóżka. Mata umieszczona jest na stałe pod materacem na łóżku: w momencie ewakuacji, mata i materac unieruchamiają pacjenta za pomocą pasów bezpieczeństwa, dając możliwość bezpiecznej ewakuacji poziomej i pionowej (po schodach).

Dobre praktyki z zakresu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami

- Zamieszczenie w instrukcjach bezpieczeństwa pożarowego planów ewakuacji osób z niepełnosprawnościami z uwzględnieniem specyfiki różnych niepełnosprawności. Sposób ewakuacji powinien być opracowany z podziałem na ewakuację osób z niepełnosprawnościami pracujących na uczelni i studentów z niepełnosprawnościami.
- Dla zatrudnionych na uczelni pracowników przygotowanie indywidualnych planów ewakuacji, w których zawarty powinien być sposób ewakuacji osób z niepełnosprawnościami, znajdujących się w poszczególnych przestrzeniach budynków uczelni. Plany ewakuacji należy przygotowywać przy współpracy z zainteresowanymi osobami, określając ich indywidualne potrzeby. Plany ewakuacji powinny być sporządzane w dogodnej dla osoby z niepełnosprawnością formie, np. dla osób niewidomych w grafice dotykowej lub w opisie słownym, dla osób z niepełnosprawnością słuchu w plikach z tłumaczeniem na język migowy lub w prostej zrozumiałej grafice bazującej na symbolach powszechnie zrozumiałych. Taki plan ewakuacji poszczególne osoby powinny mieć przy swoim stanowisku pracy.

Dobre praktyki z zakresu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami (c.d.)

- W szkoleniach przeciwpożarowych, organizowanych przez pracodawcę, należy uwzględnić specjalne potrzeby osób przebywających w danym obiekcie.
- Przygotowanie bezpiecznych miejsc oczekiwania, z których osoby z niepełnosprawnościami mogłyby być ewakuowane przez ekipy ratownicze.

- Budynek powinien być wyposażony w zgodną z przepisami i normami windę pożarową z przedsionkami przeciwpożarowymi na każdej kondygnacji budynku. Winda pożarowa powinna być dostępna na wszystkich kondygnacjach budynku – także na kondygnacjach garażowych.
- Budynek powinien być wyposażony w certyfikowany system telefonów pożarowych z aparatami telefonicznymi w przedsionku przeciwpożarowym klatki schodowej lub w przedsionku windy pożarowej.

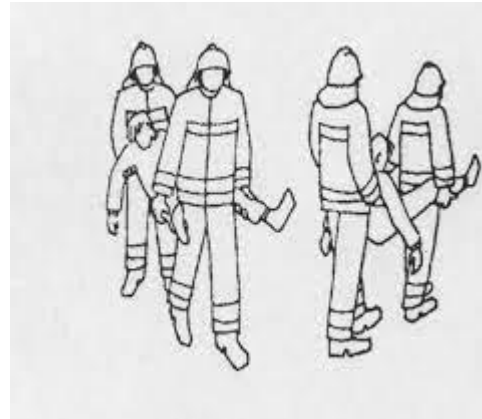
Metody ewakuacji osób z niepełnosprawnościami i poszkodowanych bez używania sprzętu do ewakuacji.

W sytuacjach szybko postępującego zagrożenia lub braku dostępu do sprzętu ewakuacyjnego, osoby nie mogące samodzielnie chodzić należy przenieść ręcznie np.:

- przy pomocy rąk splecionych w tzw. „siedelko”.

- - chwytem „kończynowym”

- przy użyciu krzesła

